

**Update pensioenen
INVISTA (Nederland) BV
19 oktober 2016**

Pensioen INVISTA (Nederland) BV

- Pensioenregeling van INVISTA (Nederland) BV en INVISTA Polyester B.V. is een middelloonregeling (vestiging Kerkrade) dan wel een combinatie van middelloonregeling met een beschikbare premieregeling (vestigingen Rozenburg, Dordrecht, Born en Vlissingen).
- Uitvoering van de pensioenregeling gebeurt door Stichting Pensioenfonds Invista.
- Het bestuur van de stichting wordt gevormd door vertegenwoordigers van de werkgever, werknemers en gepensioneerden.
- Pensioenfondsen vallen onder het toezicht van De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten.

Bestuurlijke structuur – huidige situatie

- Bestuurssamenstelling

Namens werkgever:

Jos Thomas (voorzitter)

Andries Westhuis

Toby Harrison*

Namens werknemers:

Martin Wita

Tjeerd War

Erik Sipkema (namens gepensioneerden)

Lia van der Plaat**

* Jeannette Wouters is plaatsvervangend lid voor Toby Harrison

** Voorgenomen benoeming per 1-1-2017, formele benoeming ná goedkeuring door DNB

- Dagelijks bestuur: Jos Thomas en Martin Wita
- Bestuurscommissies: beleggingscommissie en auditcommissie
- Verantwoordingsorgaan met vertegenwoordiging werkgever (Mevr. Van Rutten; voordracht moet nog plaatsvinden), deelnemers (Mevr. Vinders, Dhr. Volf en Dhr. Sonnemans) en gepensioneerden (Dhr. Diepstraten)
- Intern toezicht: Visitatiecommissie (3 onafhankelijke, externe personen)

Verantwoordingsorgaan - veranderingen

- Een VO bestaat in ieder geval uit vertegenwoordigers namens de werknemers en de gepensioneerden. De werkgever heeft de keuze om in het VO vertegenwoordigd te zijn.
- De wet schrijft voor dat de samenstelling van het VO v.w.b. werknemers en gepensioneerden op basis van onderlinge getalsverhoudingen is.
- In 2015 één extra werknemerslid toegetreden. Nog steeds 1 vacature.
- In 2016 herhaalde oproep tot kandidaatstelling gezonden aan alle deelnemers.
- Er heeft zich 1 kandidaat gemeld, te weten de heer Sonnemans.
- Het dagelijks bestuur heeft een gesprek met deze kandidaat gehad om vast te stellen of hij geschikt is en/of een opleiding moet volgen.
- De werkgever is voornemens mevrouw Van Rutten voor te dragen als opvolgster van de heer Seuntjens.

Bestuurlijke aandachtspunten in 2015 (1)

- Ontwikkeling van de financiële positie (dekkingsgraad)
- Totstandkoming van het jaarverslag 2014 en opvolging aanbevelingen vanuit de accountant en certificerend actuaris
- Gevolgen van nieuwe wet- en regelgeving, o.a. nieuw Financieel Toetsingskader, Code Pensioenfondsen, Wet Pensioencommunicatie en Wijziging Witteveenkader per 1-1-2015
- Wijzigingen in de pensioenreglementen u.h.v. wijzigingen in wet- en regelgeving.
- De toekomstvisie van het pensioenfonds, mogelijke overgang naar een nieuwe uitvoeringsvorm APF
- Opvolging bevindingen DNB naar aanleiding van uitgevoerde on-site visit

Bestuurlijke aandachtspunten in 2015 (2)

- Opstellen van herstelplan 2015
- Uitvoering van de aanvangshaalbaarheidstoets en vaststelling risicohouding
- Risicomanagement workshop (november 2015)
- Vaststelling integriteitsbeleid en uitvoering van een integriteitsanalyse

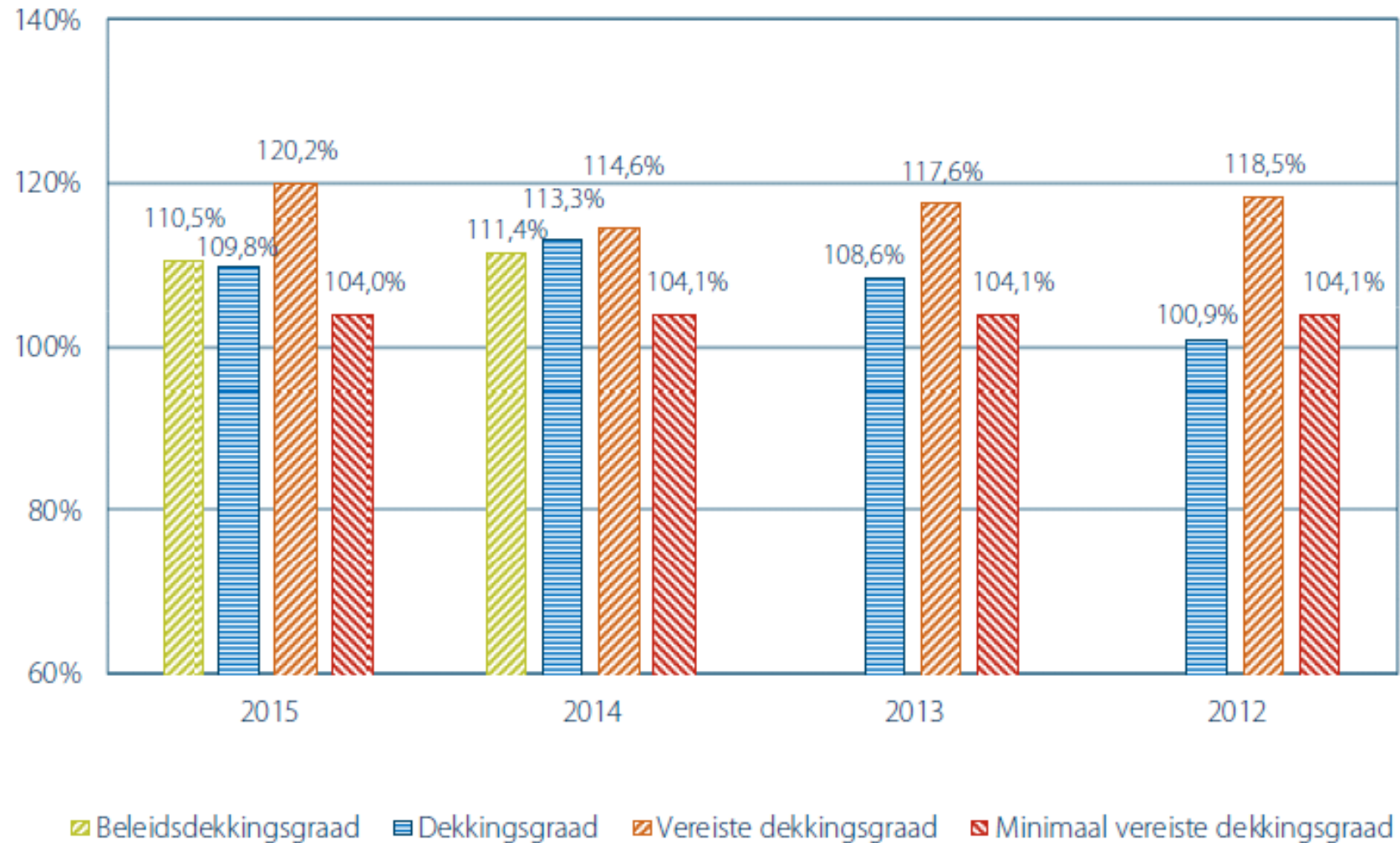
Ontwikkelingen in de pensioenregeling 2015

- Wijzigingen pensioenregeling per 1 januari 2015:
 - Wettelijke versoering doorgevoerd per 1-1-2015:
 - Verlaging pensioenopbouw tot 1,875%
 - Pensioenopbouw gemaximeerd tot salaris van € 100.000
- Geen toeslagverlening per 1-1-2015.

Introductie nFTK per 1-1-2015

- **Introductie van het nFTK:**
 - Een extra dekkinggraad erbij, de beleidsdekkinggraad
 - Dit is het gemiddelde van de DNB dekkinggraden over de afgelopen 12 maanden
 - Beleidsbeslissingen moeten op basis van de beleidsdekkinggraad worden genomen
 - Toeslagen moeten toekomstbestendig zijn en mogen alleen bij beleidsdekkinggraad > 110%
 - Kortingen kunnen worden uitgesmeerd
 - Hoger Vereist Eigen Vermogen (van $\pm 115\%$ eind 2014 naar $\pm 120\%$ per eind 2015)
 - Herstel van het pensioenfonds wordt daardoor vertraagd
 - Nieuw herstelplan moeten opstellen; haalbaarheidstoets uitgevoerd en risicohouding na overleg met VO en sociale partners bepaald
- **Verlaging** van de UFR-rente door DNB in juli 2015. Gevolgen:
 - Lagere DNB maanddekkinggraad en beleidsdekkinggraad
 - Herstel neemt langer in beslag, daardoor langer geen of lage toeslagen

Terugblik op ontwikkeling dekkinggraad 2015 (1)

Terugblik op ontwikkeling dekkingsgraad 2015 (2)

- DNB dekkingsgraad eind 2015: 109,8% (daling 3,5% t.o.v. 2014)
 - Gunstig in 2015: beleggingsrendement
 - Ongunstig in 2015: renteontwikkeling
- DNB beleidsdekkingsgraad eind 2015: 110,5% (daling 0,9% t.o.v. 2014)
- Introductie beleidsdekkingsgraad per 1-1-2015, zijnde 12-maands gemiddelde van de DNB dekkingsgraden. Uitgangspunt voor o.a. toeslagverlening.
- Pensioenfonds kende geen dekkingstekort, maar wel reservetekort.
- Vanwege komst nFTK nieuw herstelplan opgesteld in 2015.

Herstelplan 2015 / 2016

- nFTK verplicht tot het jaarlijks opstellen van een nieuw herstelplan.
- Bestuur heeft gekozen voor een hersteltermijn van 5 jaar.
- Als herstel binnen die termijn niet lukt, zal moeten worden gekort.
- Gekozen hersteltermijn is korter dan maximaal toegestaan. Bestuur wil een eventuele korting niet te ver voor zich uitschuiven, ook omdat de verwachting bestond dat het fonds nog maar een beperkte toekomst heeft.
- In 2016 wederom herstelplan bij DNB ingediend.
- Ook hieruit blijkt dat herstel binnen hersteltermijn mogelijk is.
- DNB heeft ingestemd met het ingediende herstelplan 2016 (en 2015).

2015 kostte wederom veel kracht

- De economische omstandigheden blijven moeilijk.
- Mede daardoor is de dekkingsgraad in 2015 gedaald.
- Door het nFTK is de lat wederom hoger gelegd.
- Dat alles heeft geleid tot een reservetekort en een noodzakelijk herstelplan.

Bestuurlijke aandachtspunten in 2016 (1)

- Financiële positie fonds en herstelplan 2016
- Toetreding INVISTA locatie Vlissingen per 1-1-2016 en aanpassing fondsdocumenten
- Jaarlijkse visitatie door de Visitatiecommissie
- Uitvoering jaarlijkse haalbaarheidstoets 2016
- Uitvoering ALM-studie
- Actualisering integrale risicomanagementanalyse

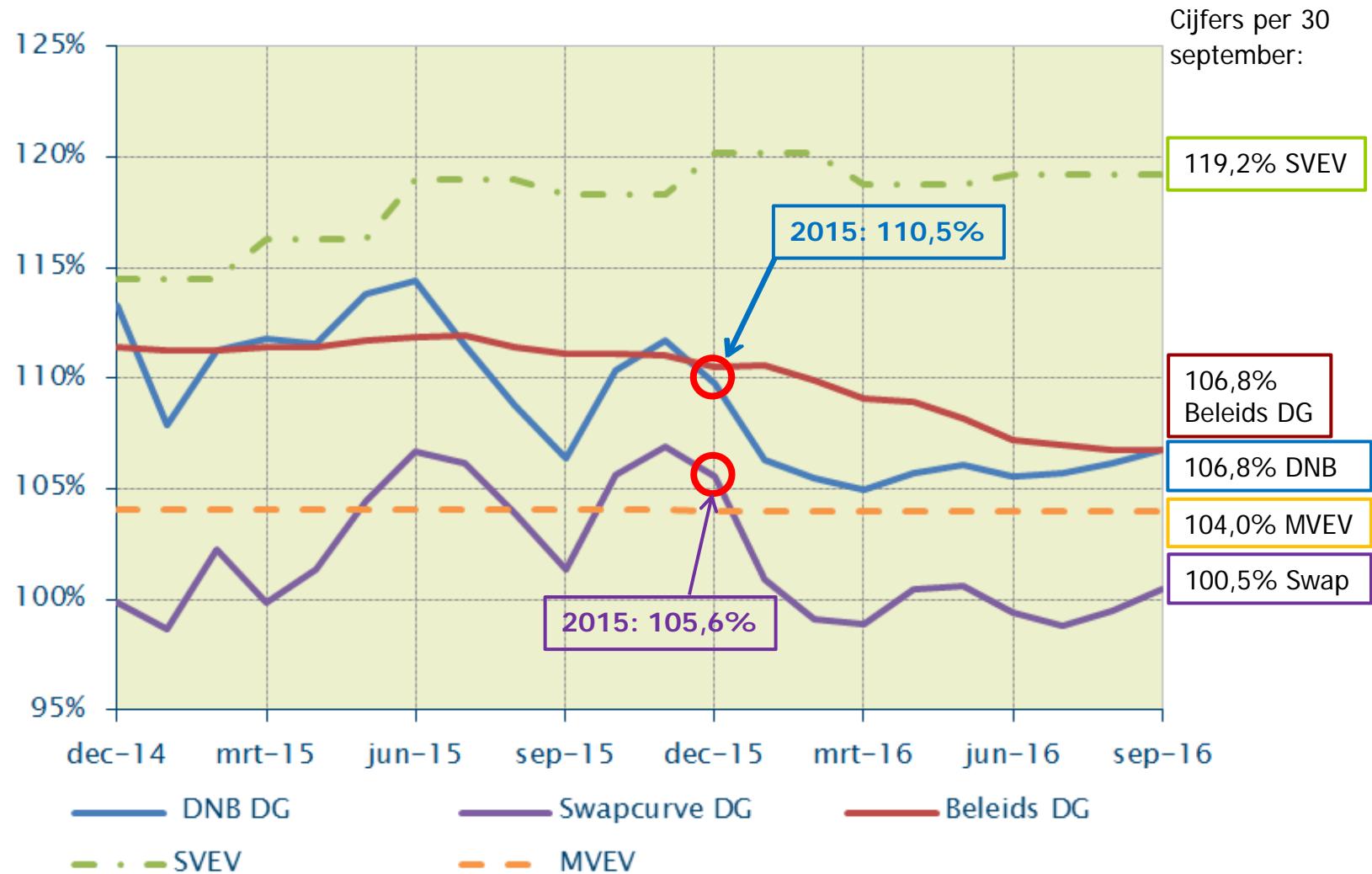
Bestuurlijke aandachtspunten in 2016 (2)

- Toekomstontwikkeling pensioenfonds en transitietraject beëindiging kapitaalcontract met Nationale Nederlanden per 31-12-2016
- Opvolging van aanbevelingen door accountant, certificerend actuaris en visitatiecommissie n.a.v. jaarwerk 2015
- Reactie aan DNB n.a.v. acties on-site visit 2015
- Gesprek met DNB d.d. 14 juni 2016 rondom o.a. toekomst pensioenfonds en opvolging acties
- Implementatie Wet Pensioencommunicatie per 1-7-2016
- Kandidaatstelling werknemersvertegenwoordiger in Verantwoordingsorgaan
- Nieuw werknemersbestuurslid per 1-1-2017 i.v.m. einde laatste zittingstermijn Dhr. War

Recente ontwikkelingen in economie en markten

- Het economisch herstel komt op gang, maar het gaat nog steeds traag.
- Inflatieverwachtingen blijven vooralsnog laag.
- Rente is verder gedaald en voor de kortere looptijden zelfs al negatief geworden. De verwachting is dat de rente nog langere tijd laag blijft.
- Aandelenrendementen zijn in 2016 tot nog toe licht positief.

Actuele ontwikkeling dekkingsgraad

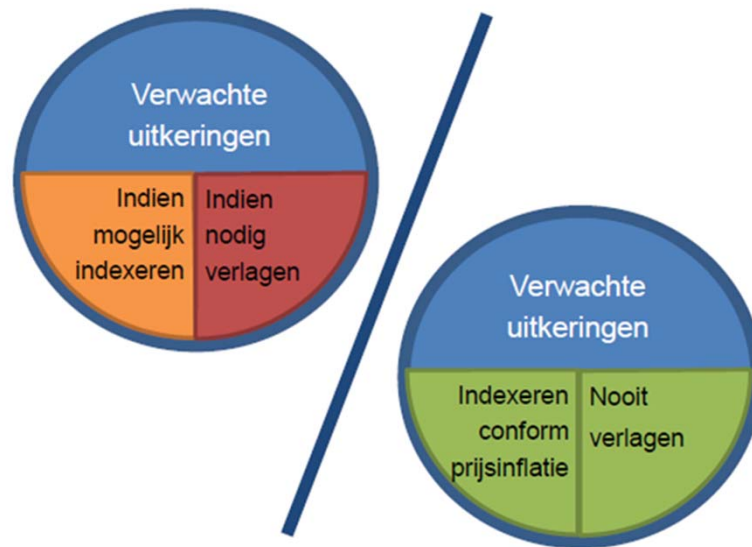

Uitvoering (aanvangs-)Haalbaarheidstoets 2015 / 2016

- Berekenen verwacht pensioenresultaat / koopkrachtbehoud , 60 jaren projectie.
- Het vaststellen van de risicohouding voor de korte en lange termijn en vaststelling ondergrenzen.
- Herstelkracht van het fonds en consistentie en evenwichtigheid van het beleid.

Haalbaarheidstoets - Pensioenresultaat

- Pensioenresultaat geeft indicatie koopkracht behoud

“Wat is de waarde van het verwachte pensioen ten opzichte van een volledig geïndexeerd pensioen?”

Haalbaarheidstoets – Pensioenresultaat uitkomsten 2016

Pensioenresultaat	Mediaan	Slecht weer	% van populatie
<1910			
1910-1919			
1920-1929			
1930-1939			
1940-1949	100,8%	78,9%	4,3%
1950-1959	104,1%	72,6%	30,5%
1960-1969	111,8%	67,3%	41,3%
1970-1979	116,3%	67,7%	18,1%
1980-1989	117,7%	69,8%	5,9%
>1989			
Totaal	111,0%	71,3%	

- Het pensioenresultaat toont voor de jongere actieve deelnemers in de mediaan een hoger pensioenresultaat. Dit hangt samen met het feit dat de ambitie voor actieven hoger is dan de ambitie voor inactieven.

Haalbaarheidstoets 2016 - Conclusie

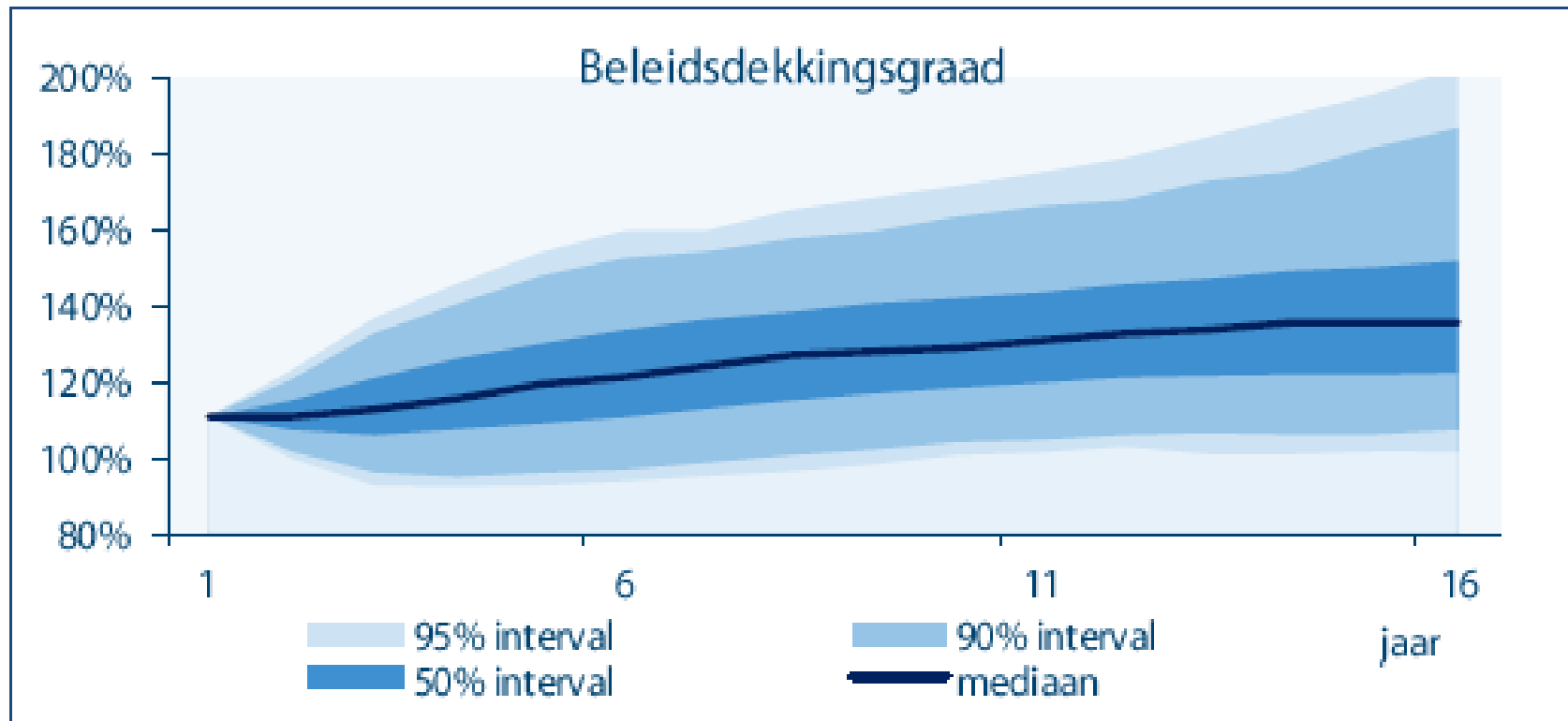
- In 2015 aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd, verwacht pensioenresultaat bepaald en ondergrenzen hiervoor vastgelegd.
- In 2016 jaarlijkse haalbaarheidstoets uitgevoerd, opnieuw verwacht pensioenresultaat bepaald en in 2015 vastgestelde ondergrenzen getoetst.
- Conclusie alle in 2015 vastgestelde ondergrenzen worden gehaald.

Wet Pensioencommunicatie - fase 2

- Implementatie gefaseerd gedurende 2015, 2016 en 2017
- Introductie van Pensioen 1-2-3, gelaagde communicatie
- Laag 1: basisinformatie over pensioenregeling
- Laag 2: meer diepgang in pensioenregeling
- Laag 3: diverse fondsdocumenten
- Aanpassing website en deelnemerscommunicatie aan Pensioen 1-2-3
- Streven naar meer digitale communicatie

ALM-studie 2016

Huidig beleid met 2000 scenario's doorgerekend voor de komende 15 jaar

ALM-studie 2016

Uitkomsten huidig beleid:

Gemiddelde	jaar 5	jaar 15
Beleidsdekkingsgraad	122,5%	139,6%
Indexatie actieven	0,93%	2,22%
Indexatie inactieven	0,66%	1,69%

Slechtweer	jaar 5	jaar 15
Beleidsdekkingsgraad	93,3%	101,1%
Indexatie actieven	-2,32%	-1,29%
Indexatie inactieven	-2,32%	-1,29%

Gemiddelde	jaar 5	jaar 15
Koopkracht actieven	98,5%	109,0%
Koopkracht inactieven	97,1%	100,1%
Kans op korten	9,17%	5,59%
Verwachte korting	1,92%	2,03%
Feitelijke premie	28,4%	23,9%

Slechtweer	jaar 5	jaar 15
Koopkracht actieven	82,6%	69,5%
Koopkracht inactieven	82,7%	68,9%

Feitelijke premie	29,9%	29,9%
-------------------	-------	-------

ALM-studie 2016

- Alternatieve beleidsvarianten met andere beleggingsbeleid en stress scenario's doorgerekend
- Uitkomsten hebben bestuur geen aanleiding gegeven om het huidige beleid te wijzigen
- Een vergroting van het risicoprofiel zou vanwege de huidige situatie van reservetekort ook alleen maar mogelijk zijn met toestemming van DNB

Toekomst pensioenfonds na beëindiging kapitaalcontract per 31-12-2016

- Pensioenfonds en werkgever hebben gezamenlijk de alternatieve uitvoeringsmogelijkheden (aansluiting bedrijfstakpensioenfonds, APF, verzekeraar, IORP) nader onderzocht
- Conclusie: voortzetting ondernemingspensioenfonds is ook na beëindiging kapitaalcontract per 31-12-2016, gelet op marktomstandigheden en belangen deelnemers, vooralsnog meest geëigende route
- Bestuur en werkgever zijn gezamenlijk transitietraject gestart.
- Hiervoor is een projectgroep, bestaande uit werkgeversafgevaardigden en pensioenfondsafgevaardigden, in het leven groepen. Externe begeleiding door PwC.
- Projectgroep adviseert fondsbestuur, het bestuur is en blijft eindverantwoordelijk!

Effectiviteit en kwaliteit communicatiemiddelen pensioenfonds

- Vraag: Vindt u dat de door het pensioenfonds gebruikte communicatiemiddelen (website, brieven, deelnemersvergadering, helpdesk AZL) het pensioenbewustzijn en inzicht van de deelnemers vergroten?
- Vraag: Op welke manier kan de communicatie met deelnemers volgens u verbeterd worden?
- Vraag: Is bijvoorbeeld een enquête uitvraag onder de deelnemers een goed middel om de mening van deelnemers over de kwaliteit van de communicatie te polsen?

Toekomst deelnemersvergadering?

Open discussie binnen de groep aanwezigen over de vraag

“Moeten we op dezelfde voet verder met de deelnemersvergadering?”

Vragen?

